

Asia: VN/1193/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Etelä-Suomen aluehallintoviraston, Itä-Suomen aluehallintoviraston, Lounais-Suomen aluehallintoviraston, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueet (jäljempänä työsuojeluviranomainen) lausuvat luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta seuraavaa (jäljempänä HE-luonnos):

Työsuojeluviranomainen kannattaa HE-luonnoksessa esitettyjä muutoksia.

Työsuojeluviranomainen pitää perusteltuna esitystä siitä, että lakiin kirjattu harmaan talouden määritelmä ja siten Harmaan talouden selvitysyksikön toimiala laajennettaisiin myös muussa kuin organisaatiohenkilöasemassa olevien luonnollisten henkilöiden toimintaan. Luonnollisten henkilöiden tilanteiden selvittäminen on tullut entistä keskeisemmäksi työnteon muotojen moninaistuessa. Työsuojeluviranomaisen valvontahavaintojen perusteella viime vuosina työn teettäminen näennäisesti yrittäjänä esimerkiksi laskutuspalveluiden kautta on yleistynyt huomattavasti. Työsuojeluviranomainen pitää tärkeänä esitettyä mahdollisuutta laatia ilmiöselvityksiä ja velvoitteidenhoitoselvityksiä myös muiden kuin organisaatiohenkilön asemassa olevien luonnollisten henkilöiden osalta.

Esitettyjen muutosten myötä olisi mahdollista laatia ilmiöselvityksiä esimerkiksi pimeää palkkaa saavien työntekijöiden ja kevytyrittäjyyden osalta. Tällaiset selvitykset edistäisivät työsuojeluviranomaisen kuten muidenkin viranomaisten mahdollisuuksia saada tietoa harmaan talouden ajankohtaisista ilmiöistä valvonnan tueksi. Tietoja voitaisiin hyödyntää valvonnan suunnittelussa ja kohdentamisessa.

Työsuojeluviranomaisen tiedonsaanti ja -luovutusoikeuksista säädetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan suojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006). Työsuojeluviranomaisen tiedonsaantioikeutta ei ole rajoitettu organisaatioihin, ja siten työsuojeluviranomaisella on oikeus saada välttämättömiä tietoja myös luonnollisista henkilöistä. Näin ollen työsuojeluviranomaisella olisi HE-luonnoksessa esitettyjen muutosten myötä mahdollisuus saada velvoitteidenhoitoselvityksiä säädettyihin käyttötarkoituksiin myös luonnollisista henkilöistä.

Työsuojeluviranomaiselle velvoitteidenhoitoselvitykset muista luonnollisista henkilöistä kuin organisaatiohenkilöistä voivat olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun työnantajana toimii luonnollinen henkilö. Tällaisia tilanteita tulee vastaan esimerkiksi kotitaloustyössä. Lisäksi työsuojeluviranomaisella voi olla tarve selvittää luonnollisen henkilön tilannetta silloin, kun selvitetään työnsuorittajan oikeudellista asemaa eli sitä, onko kyse työsuhteesta vai yrittäjänä tehdystä työstä. Vaikka muita kuin organisaatiohenkilön asemassa olevia luonnollisia henkilöitä koskevia velvoitteidenhoitoselvityksiä tarvittaisiin määrällisesti verrattain vähän, voitaisiin selvityksillä osaltaan edistää työsuojeluvalvonnan toteuttamista ja valvonnan tietoperäistä kohdentamista.

Työsuojeluviranomainen pitää hyvänä myös sitä, että jatkossa ilmiöselvitystä varten kerättyjä tietoja voitaisiin käyttää useammassa kuin yhdessä ilmiöselvityksessä. Nykysääntelyn puitteissa ilmiöselvitystä varten saatua tietoa ei voida käyttää muissa ilmiöselvityksissä, vaikka tieto olisi välttämätön myös muiden ilmiöselvitysten laatimiseksi. Työsuojeluviranomainen pitää resurssitehokkuuden näkökulmasta tärkeänä, että jatkossa Harmaan talouden selvitysyksikön hankkimat tiedot eivät olisi selvityskohtaisia, vaan niitä voitaisiin hyödyntää tarpeen mukaan useammassa kuin yhdessä ilmiöselvityksessä. Tällöin samoja tietoja ei olisi tarvetta pyytää useampaan kertaan tietoja luovuttavilta viranomaisilta.

Tarnaala Eerik
Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Haapa-alho Noora
Etelä-Suomen aluehallintovirasto - Etelä-Suomen aluehallintoviraston, Itä-Suomen aluehallintoviraston, Lounais-Suomen aluehallintoviraston, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueet (työsuojeluviranomainen)